

Katedra sociologie

Posudek diplomové práce

Eliška Konopásková: Genderové rozdíly v delikvenci mládeže

Druhá verze předložené práce zbavuje oponenta nutnosti vypočítávat řadu formálních chyb a dává mu šanci soustředit se na obsah práce. Celkově jde o zajímavou studii, protože volí za východisko analýzy obecnou teorii strainu, jakkoli jde o krok latentně rizikový. Potíž je v tom, že datový soubor ISRD nebyl primárně orientován na tuto teorii, takže je nutno volit dostupné aproximace některých parametrů. Rozhodně to však autorce nelze vyčítat, jde tu spíše o heuristiku nežli o klasickou confirmaci, nicméně práce má jasnou strukturu a směřuje ke zvolenému cíli. Svědčí o schopnosti zpracovat tvořivě data za pomoci přiměřených analytických nástrojů a najít pro ně adekvátní teoretický rámec. Práce využívá rozsáhlé literatury a celkově odpovídá nárokům.

Také jazyk práce je již mnohem kultivovanější, slabší místa se vyskytují ojediněle (na s. 15 „popisují Hirschi“, šroubovitě věty na s. 26). Pokud jde o práci s literaturou, někdy se jeví jako redundantní (proč je při popisu okruhů ISRD odkazováno na Tomáška – s. 28?), naopak je škoda, že nebyla využita kvalitní diplomová práce M. Roeschové o validitě self-reportu (vycházela z dat ISRD).

V teoretickém úvodu si méně informovaný čtenář může klást otázku, co znamená teze, že Agnew reaguje na Hirschiho a Sutherlanda, přece jen jde více o odlišnosti, které autorka hlouběji nerozebírá. Je zřejmé, že hypotézy o úloze emocí nebo agresivity u chlapců nebylo možno testovat, protože prostě v datech nemáme podklady, autorka si pomáhá „zprostředkující proměnnou“ typu morálky, která je ovšem postavena na otázkách zkoumající spíše morální postoje, včetně otázky na postoj k delikvenci. Pak by ovšem bylo krajně podivné, kdyby tato proměnná nekorelovala s delikvencí (resp. nebyla prediktorem – s. 29).

Nebudu replikovat své dřívější úvahy o tom, nakolik celkový obraz genderových rozdílů utvářejí některé specifické položky. Spíše bych připomenul okolnost, že delikvence je operacionálně uchopena jako přítomnost jednoho ze seznamu činů, což může do třetiny (!) delikventní mládeže vřadit i některé opatrné experimentátory. Mohlo by to mít vliv na to, že modely často vycházejí jako explanačně slabé. Nepříliš srozumitelná je interpretace tabulky 17 na s. 52 (šance jako rozdíl v procentech?).

Nemá smysl uvažovat o tom, zda by výsledky práce bylo možno kontrolovat buď použitím jinak definovaných závisle proměnných, nebo modifikovaných prediktorů (případně dalších kontrolních proměnných). Práce zkrátka naznačuje jistou plauzibilitu GST a přináší celkem konzistentní závěry, třebaže ne všechny hypotézy se potvrdily. V tomto ohledu zůstává nepochybně užitečným cvičením, i z tohoto úhlu pohledu navrhuji hodnocení stupněm **velmi dobře**.

6. 1. 2023

Doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.